

Status prawny urządzeń kanalizacji deszczowej

Jeśli spółka komunalna, której postanowiono powierzyć zadanie odprowadzania deszczówki, nie dysponuje odpowiednią infrastrukturą, powinna uzyskać właściwy tytuł do tego majątku - umożliwiając sobie faktyczne świadczenie zleczonej usługi.

Bez odpowiedniej infrastruktury świadczenie usługi odprowadzania wód opadowych nie byłoby możliwe. Czy zatem podmiot świadczący taką usługę powinien dysponować kanalizacją deszczową i jeśli tak, to jakim tytułem?

Z reguły sieci wodno-kanalizacyjne z przyczyn historycznych należą do gminy, która samodzielnie realizuje zadanie odprowadzania deszczówki. Alternatywnie, są we władaniu przedsiębiorstw wodno-kanalizacyjnych, którym gmina zamierza powierzyć - albo już powierzyła - wykonanie tego zadania.

Złożona struktura majątkowa

Trzeba przy tym pamiętać, że kanalizacja deszczowa najczęściej ma niejednorodną strukturę majątkową. Nie składają się na nią wyłącznie urządzenia techniczne. Jej istotnym elementem są także budowle związane z gruntem w taki sposób, że ich odłączenie nie może nastąpić bez istotnej zmiany całości.

Infrastruktura deszczowa powinna być co do zasady kwalifikowana jako urządzenia przesyłowe, o których mowa w art. 49 § 1 Kodeksu cywilnego. Urządzenia te, z chwilą ich fizycznego przyłączenia do sieci należącej do przedsiębiorstwa, przestają być częścią składową nieruchomości i stają się samoistnymi rzeczami ruchomymi. Jako takie, mogą być przedmiotem odrębnej własności i mogą zostać zbyte oddzielnie od gruntu - np. na rzecz wyspecjalizowanej spółki.

Jeżeli zatem spółka komunalna, której postanowiono powierzyć zadanie odprowadzania deszczówki, nie dysponuje jeszcze odpowiednią infrastrukturą w tym zakresie, to powinna w pierwszej kolejności uzyskać właściwy tytuł do tego majątku - umożliwiając sobie faktyczne świadczenie zleczonej usługi. W tym celu, jeżeli infrastruktura deszczowa należy do gminy, naturalnym rozwiązaniem byłoby, aby gmina wniosła ją do spółki tytułem aportu (czyli jako wkład rzeczowy do spółki - w zamian za nowe udziały w kapitale zakładowym).

Nie zawsze jednak taka transakcja może być przeprowadzona „od ręki”. Najczęściej potrzebna wcześniejszej inwentaryzacji wnoszonego majątku, a także ustalenia i uregulowania stanu prawnego jego składników. Wynika to stąd, że gmina może wnieść do spółki tylko taki wkład, który jest wystarczająco skonkretyzowany (tj. można dokładnie określić w dokumentacji aportowej, jaki właściwie majątek jest wnoszony), i do którego sama ma niebudzący wątpliwości tytuł prawny.

Czasowe udostępnianie majątku

Wymagana jest też uprzednia identyfikacja różnego rodzaju ograniczeń związanych między innymi z ochroną trwałości projektów realizowanych z dofinansowaniem ze środków Unii Europejskiej. Dlatego, na okres przejściowy - zanim dojdzie do aportu majątku do spółki komunalnej - warto rozważyć czasowe oddanie infrastruktury

deszczowej spółce komunalnej do używania. Do podstawowych form takiego czasowego udostępnienia majątku należą najem, dzierżawa i podobne do nich umowy nienazwane, zawierane na zasadzie swobody umów.

Przypomnijmy, że różnica między najmem i dzierżawą sprowadza się do tego, że dzierżawa poza używaniem cudzej rzeczy, pozwala także na pobieranie z niej pożytków. Dlatego - z uwagi na gospodarcze przeznaczenie infrastruktury deszczowej - wariant dzierżawy lub podobnej umowy nienazwanej wydaje się najbardziej odpowiednią formą udostępnienia tego majątku. Umowa nienazwana pozwala dodatkowo „ominać” pewne kontrowersje prawne związane z kwalifikacją pożytków z infrastruktury. Daje też możliwość odmiennego – od standardów dzierżawy - uregulowania niektórych kwestii. Alternatywnie można byłoby rozpatrywać udostępnienie spółce majątku w formie użyczenia lub umowy nienazwanej, przyznającej prawo do nieodpłatnego używania infrastruktury, ale z prawem pobierania pożytków. Zważywszy jednak, że regułą przy gospodarowaniu mieniem komunalnym jest odpłatność, jak również ze względu na specyfikę wymienionych stosunków prawnych, o wiele częściej korzysta się z umów dzierżawy i umów nienazwanych, które kreują stosunki prawne najbardziej zbliżone do umowy dzierżawy.

Oczywiście wybór właściwej formy udostępnienia infrastruktury deszczowej jest uzależniony od indywidualnych uwarunkowań w danej gminie i od statusu prawnego udostępnianego majątku. Przykłady ograniczeń w tym zakresie zostaną omówione za tydzień, w kolejnym artykule z cyklu, pt: „Ograniczenia dotyczące udostępnienia infrastruktury deszczowej - ekwiwalentność, pomoc publiczna, środki UE”.

Pierwsza część cyklu „Wody opadowe” została opublikowana 28 maja „Deszczówka jako zadanie własne gminy”, druga - „Zasady odpłatności, kalkulacja opłat” - 4 czerwca. Trzecia – „Pozwolenia wodnoprawne, opłata stała i zmienna” – 11 czerwca. Czwarta część – **„Formy realizacji zadania odprowadzania wód jako zadania własnego gminy” - 18 czerwca. Kolejny odcinek z cyklu** opublikujemy 2 lipca.

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2018 r., poz. 1025, ze zm.)

Ustawa z 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (Dz.U. z 2018 r., poz. 2268, ze zm.),

Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r., poz. 506, ze zm.),

Ustawa z 20 grudnia 1996 6. o gospodarce komunalnej (Dz.U. z 2019 r., poz. 712, ze zm.)

Ustawa z 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzeniu ścieków (Dz.U. z 2018 r., poz. 1152, ze zm.)

Autorzy:

Piotr Liberski, radca prawny, wspólnik zarządzający Kancelarii Prawnej Piszcz i Wspólnicy sp. k.

Nastazja Lisek, radca prawny, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy sp. k.